

TABOR izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z danom naslednjega dne ter stane: celoletno 180 K, polletno 90 K, četrtletno 45 K, mesečno 15 K. Iznajati po dogovoru. Pri vsaki naročnini obljavi popust.

Naročniki se pri upravi TABORA, MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 274. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. BHS poštnoštevilni znak št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne odziva. — Rokopisni se ne vrnejo.

Leto: II.

Maribor, petek 13. maja 1921.

Številka: 107.

Dr. V. S.:

Narodnjaki.

Imeli smo pred kratkem volitve v naših mestih, pri katerih so nastopile razven socijalnih demokratov skoraj vse stranke z narodnim programom, ki je — tako bi človek vsaj mislil — v spodnještajerskih mestih, nekdanjih gnezdih najhujšega nemškutarstva, samo ob sebi umljiv. Količkaj trezno misleč človek, ki je opazoval zadržanje te nemškutarije ob in po prevratu, in njeno že prav histerično upanje da se vendarle posreči priklopljenje Maribora Nemški Avstriji, pač ve, da ta zaroč ne bo nikdar državi zvest in je toliko časa narodno strpljiv in skromen, dokler se mu politične pravice odmerijo približno enako, kakor so to oni delali prej nam. Dokler pa obstoja še nevarnost, da bi grozili našim mestom nemškutarski občinski odbori če tudi odti z nedolžnim plašcem druge barve, je bilo politično edino pravilno omejiti volilno pravico na one, ki so se že poprej priznavali kot Slovenci.

Pri volitvah v ustavotvorno skupščino je takratni klerikalni vladni komisar dr. Leskovar tudi zares sestavil volilne imenike brez teh Nemcev in nemškutarjev, akoravno se mu je že tudi pripetilo, da je enega ali drugega klerikalnega nemškutarja — seve pomotoma — sprejel. Gospod Žebot je prav pridno reklamiral celo resnične Slovence iz imenika, češ, da so se prej priznavali za Nemce. A glej čudež! Pri zadnji seji sosveta, tako nam poroča »Straža«, torej oficijelno glasilo klerikalne stranke, je gospod Žebot izjavil imenom svoje stranke, da zahteva volilno pravico pri občinskih volitvah za vse jugoslovenske državljane za slučaj, da bi se vsled vloženih ugovorov razveljavile sedanje volitve. To je jasna reklamacija volilne pravice za celo mariborsko nemškutarijo! Poročalo se nam je že o klerikalnem shodu pred volitvijo, da je dr. Leskovar snubil nemškutarje, poročalo o brezuspešnih poskusih klerikalcev snubiti socijaliste za skupni nastop pri volitvi župana, a nismo o tem razpravljali, ker nam niso bili na razpolago dokazi. Sedaj se je »slovenska« ljudska stranka otresla še zadnjega ostanka narodne sramežljivosti in je javno v svojem glasilu nastopila kot zaščitnica spodnještajerske nemškutarije! Seveda v tej družbi narodnjaku, kakor je dr. Lenard, ni bilo obstanke.

Pa o klerikalcih z malimi zasebnimi izjemami ni bilo nič boljšega pričakovati. Bolj nas je presenetilo to, da so glasovali pri volitvi župana v Ptuj narodni socijalisti raje za izrazitega nemškutarja — socijalnega demokrata — nego za slovenskega demokrata. — Torkova »Jugoslavija« obrača to nad vse sramotno postopanje po svoje in dolži JDS, da je to zakrivila ona, češ, da je preprečila, da bi socijalni demokrati glasovali za županskega kandidata narodnih socijalistov. Pozivamo vodstvo socijalno-demokratske stranke, da izjavi, ali je bil zares med njimi in narodnimi socijalisti pakt v tem smislu, da oni — socijalisti — glasujejo za narodno-socijalnega županskega kandidata? Mi ne verujemo v to, ker se je vodstvo stranke načelno izreklo proti vsakemu dogovoru ali zvezi. Ako pa je notela JDS varovati svoje pravice kot najmočnejša stranka in se razbila ta

Pred načelnim glasovanjem o ustavi.

LDU Beograd, 11. maja. Danes zjutraj ni bilo seje v ustavotvorni skupščini. Popoldne se je seja pričela ob 16.30. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje generalne debate o ustavnem načrtu. Po izvršenih formalnostih je prvi govoril poslanec dr. Miroslav Spalajković (radikalec), ki je izjavil, da sta boljševizem in komunizem predmet socialne patologije. Najvišji politični pojem in oblika družabne organizacije je država, ki ima, naravno tudi nedostatek, kakor vse, kar je človeškega. Napadal je komunizem, tako v Rusiji kakor tudi v splošnem ter izjavil, da smatra socializem za koristen in potreben, ker pospešuje uveljavljanje čim več materialne in moralne pravičnosti v gospodarskem življenju v sedanjosti in je element napredka v bodočnosti. Sodi, da bi bilo treba nekatere točke iz socialističnega programa vstaviti v sedanjo ustavo. Boljševizem nima smisla za življenje. V njem prevladujejo la degenerirani tipi. Komunizem se ne more vzdržati, ker predstavlja diktaturo, ki je nasprotna sedanjemu pojmovanju o državi in sedanjemu življenju. Zato so mu nasprotni tudi radikalci. Tega so se oni doslej držali in to svoje stališče določili tudi v ustavi. Obljubovanje socijalne revolucije je utopija. O revoluciji se v zgodovini ne more govoriti kot o pojavi razuma. »Obznana« je bila potrebna, bila je dolžnost državnikov in onih, ki jim je najvišja vrednota država. Ako bi bila ruska vlada postopala l. 1918 tako, kakor je sedaj naša, bi bila Rusija rešena. Cestita ministru Draškoviću, ker se je ob tej priliki pokazal tako odločenega. Nadalje je govornik naglašal, da so sicer Srbi in Hrvati dve plemeni, toda iste

narodnosti, to je srbsko-hrvatske narodnosti, na katero je treba položiti temelj naše edinstvene države. Radikalci so proti separatizmu in federalizmu, ker sta ta dva pojma proti konsolidaciji narodnega življenja. Za njim je govoril posl. dr. Hohnjec (Jugoslov. klub) v smislu programa Jugoslovenskega kluba, odnosno proti vladnemu ustavnemu načrtu. Posl. Agatanović, ki je nato govoril, je naglašal, da se danes ne more živeti od zgodovine. Očita Narodnemu klubu, da še vedno misli, da je Beograd Budimpešta. V centralizmu so vsi pogoji našega unitarizma, da čimprej postanemo narod ene mentalitete od Triglava do Soluna. Nadalje je navajal vsa jamstva, ki jih prinaša ustava. Siroka samouprava je dovolj, da se glasuje za vladni ustavni načrt. Po borbi je treba to državo. Govornik se je baval nato z izvajanjem dr. Surmina ter naglašal, da brez Beograda ni Jugoslavije in pravi, da se Narodni in Jugoslovenski klub zblizujeta žal le zato, ker se bojita srbske hegemonije. Navaja, koliko so žrtvovali Srbi in vprašuje, ali je to hegemonija. Kakor Srbi tako so se tudi Hrvati in Slovenci borili ne za Hrvatsko ali Slovenijo nego za edinstveno državo. Srbija je močna v skupnosti s Hrvatsko in Hrvatska je močna z močno Srbijo, dočim je Slovenija najjačja z močno Hrvatsko in Srbijo. Bolgarska rasa je megalomanska, ako stremi po hegemoniji na Balkanu. To misel si mora izbiti iz glave. — Nato je govoril Radoslav Bojić. Seja se je zavlekla pozno v noč, da bi čimprej končali vsi govorniki in da bi moglo slediti glasovanje, ki bo morebiti že jutri.

Nov fašistovski teror na Reki.

LDU Bakar, 11. maja. Na Reki se je pričel ponovno velik tabor fašistov. Semkaj je došlo nad 80 beguncev, ki pripovedujejo o grozotah na Reki. Preganjane je naperjeno proti pristašem Zanella in Jugoslovenom. Bilo je mnogo mrtvih in ranjenih. Karabinerji se zadržujejo popolnoma pasivno. Banditi vdirajo v stanovanja in krajejo. Po

pripovedovanju beguncev je pričakovati, da bo prišlo jutri semkaj še večje število reških meščanov. Ljudstvo beži z doma brez vsakih sredstev.

LDU Bakar, 11. maja. Snoči je po večdnevem bivanju v Opatiji došel Zanella s članí svoje vlade ponovno v Bakar.

Nemčija kapitulirala pred antanto.

DKU Berlin, 11. maja. Nemški poslanik v Londonu je prošlo noč brzojavno sprejel nastopno noto, da jo izroči Lloyd Georgeu. Na podlagi sklepa državnega zbora sem poblaščen z ozirom na zaključke Zavezniških sil od dne 5. maja 1921 v imenu nove nemške vlade izjaviti nastopno: Nemška vlada se je odločila: 1. Da izpolni brez pridržka ali pogojev dolžnosti, katere je določila reparacijska komisija. 2. Da sprejme in izvrši brez pridržka ali pogojev jamstvene odredbe, katere je predpisala reparacijska komisija glede nemških obveznosti. 3. Da izvede brez pridržka ali odloka odredbe glede razorožitve na suhem, na vodi in v zraku, kakor jih je naznanila nota zavezniških vlad z dne 29. januarja 1921, pri čemur je izvesti zaostale odredbe takoj, druge pa ob

predpisanim času. 4. Da brez pridržka ali odloga obsodi vojne krivce in izvede ostale še neizvedene v prvem delu note Zavezniških vlad od dne 5. maja omenjene pogodbene določbe. Prosim, da o tej izjavi nemudoma obvestite zavezniške sile. Dr. Wirth.

DKU London, 11. maja. (Reuter.) Lloyd George je prebral v spodnji zbornici odgovor nemške vlade na zavezniški ultimatum, s katerim se je nemška vlada izrekla, da sprejme brezpogojno zahteve glede reparacij, jamstva za razorožitev in postopanja proti vojnim krivcem. Lloyd George je dejal, da je vsebino odgovora takoj brzojavno sporočil vsem udeleženi vladam in pristavil, da je to popoln sprejem vseh zahtev. (Dolgotrajno ploskanje).

Gornja Slezija razdeljena. Korfantiyev uspeh.

TIP Gradec, 11. maja. V vprašanju Gornje Slezije je došlo do važnega preobrata. Pogajanja med Korfantiyjem in zavezniško komisijo so imela vspeh. Vojaške operacije so se takoj ustavile, ker se uporniške čete umaknejo na določeno demarkacijsko črto.

DKU London, 11. maja. (Wolff.) »Times« javlja iz Beuthena: Po sporazumu med zavezniško komisijo in poljskimi uporniki, da se takozvana Korfantiyeva črta določi kot demarkacijska črta poljskega upora, je prevzela zavezniška komisija odgovornost za vrhovno

Nadžkof Bauer v Sarajevu.

LDU Sarajevo, 11. maja. Semkaj je došel zagrebški nadškof dr. Bauer v spremstvu diakovskega škofa dr. Aksi

nadzorstvo nad ozemljem. Uporniki obdrže kontrolo nad železnicami. Kakor list dalje poroča, se čutijo antantni zastopniki jako pobite. Osebito britanski in italijanski zastopnik kažeta ogorčenost in pobitost.

DKU Berlin, 11. maja. »Achtuhr-abendblatt« javlja iz Bazla: Kakor doznava »Chicago Tribune« z verodostojne strani, je veleposlaniška konferenca načeloma sklenila, okrožja Pštine, Rybnik, Velike Strelce in Tarnowice prisoditi Poljski, dočim dobi Nemčija se verno in zapadno Gornjo Slezijo.

moviča in križevačkega vladike dr. Njardija. Nastanili so se pri škofu dr. Sariću. Jutri odpotujejo gostje v Travnik.

dogovor, to se ji pač ne more šteti zlo.

»Jugoslavija« očita JDS da se je ona opetovano zvezala s socijalnimi demokrati. Ako je res tak greh, da je JDS ob času, ko so klerikalci razbili deželno vladu in so bili socijalisti zastopani tudi v ministrskem svetu, sklenila s socijalisti kompromis proti radikalcem in klerikalcem, če je to greh za JDS, da gospoda, kako ste pa mogli nekaj tako obsojanja vrednega posnemati? Toda pri teh dogovorih s socijalisti je le bistven razlog: Vsled kompromisa z JDS nobeden nemškutar ni prišel na eksponirano vodilno mesto. Pa še nekaj! Ako bi bili narodni socijalisti postavili v Mariboru svojega kandidata za župansko mesto, bi bilo to popolnoma upravičeno, ker so za socijalnimi demokrati najmočnejša stranka. — V Ptuj pa sploh niso prišli v poštev, ker so združeni s klerikalci zaostali daleč za JDS in socijalisti. In ker se jim pri tem položaju ni JDS uklonila, so glasovali raje za nemškutarja. Spodnještajerski Slovenci skoraj ne moremo verjeti, da bi naši Primorci, da bi dr. Rybar, to postopanje mogel odobriti! Pozivamo te voditelje stranke, da podajo jasno izjavo. Ako pa bi proti pričakovanju soglašali s tem postopanjem, bi vam le mogli reči: Ta madež ne bo ste oprali in vam toplo priporočamo, da radi večjega poštenja v bodoče črtate pri nazivu vaše stranke pridevek »narodna«.

Hrvatsko vprašanje.

Ministrski svet je v zadnjih dveh sejah razpravljal o političnem položaju na Hrvatskem in sklenil dozda še neobjavljene odredbe, ki jih bo moral izvršiti ban dr. Tomljenović, da spravi narodne interese v sklad z državnimi. Zadnja seja zagrebskega mestnega zastopa je tipičen primer o konfuznosti, ki vlada v političnem življenju hrvatskega plemena. Na ta način je seveda onemogočeno vsako resno delo in preostanete samo še dve poti: ali Beograd prepusti hrvatske pokrajine njihovi usodi, ali pa napravi konec večnim partizanskim sporom in destruktivnemu delu ter izvrši sanacijo na način, ki najbolj odgovarja interesom države, katere že obstoja. Izven vsakega dvoma je, da se bo sedanje vrenje na Hrvatskem izkipelo, sesedlo in ustalilo in da bodo razmere čez eno desetletje dale prav onim, ki sedaj stoje v težavni opoziciji nasproti hrvatskemu separatizmu. Hrvatsko gibanje ima popolnoma lokalni značaj, dasiravno ga hočejo na zunaj primerjati irski borbi za samostojnost. Hrvatskemu homerule manjka vsaka pravna in prirodna podlaga. Hrvatje in Srbi so nacionalno, kulturno in politično en narod. Govore en jezik, žive pomešani drug med drugim, loči jih samo vera in deloma politična preteklost. Med Hrvati in Srbi ni tiste razlike kakor med Bavarci in Prusi, Pijemontci in Lombardi; če odstranimo vpliv avstrijsko-madžarske politike, je razlika komaj tolika, kakor med Zagorci in slavonskimi Hrvati. Pravzaprav pa gre za nekako »historično vročnico«: ljudstvo še živi v stari avstro-ogrski ideologiji, inteligenca pa dela eksperimente z državnopravnimi teorijami, ki jim je zgodovina sama izpodbila podlago.

Hrvati očitajo Srbom, da jih hočejo podjarmiti z Veliko Srbijo, sami pa lansirajo Veliko Hrvatsko. Evidentno je, da je izza razpada avstroogrške monarhije Velika Hrvatska izključena, ker srbski narod, za katerim stoji v tem slučaju antanta, ne more dopustiti, da bi bile kot plačilo za njegove strašne žrtve kar cele pokrajine, ki jih naseljuje srbsko pleme, na podlagi zagrebškega držav. prava pridružene Veliki Hrvatski. Ustanovitev posebne Hrvatske je brez Srbov nemogoča. Potreba sporazuma med Srbi in Hrvati leži tedaj na dlani. Vzlic temu sanjarijo hrvatski separatisti o samostojni hrv. državi, ki bi obsegala v najboljšem slučaju tri hrvatske županije. Sploh bi pa morala nastati med jugoslov. plemeni bitka do popolnega izkrvavenja, zakaj šlo bi za vprašanje Dalmatincev, Bošnjakov itd., navsezadnje bi se Slovenci in Hrvati sprli radi kajavecev, Medžimurcev in drugih delov enega in istega naroda.

Hrvatska inteligenca, ki favorizira ta spor, pokazuje, da se nahaja v resni krizi in s svojim brezplodnim teoriziranjem škoduje sebi in ljudstvu. Radič ne bo mogel ustvariti svoje seljaške republike, ker se nepoučeni hrv. kmet, ki dobro pozna bojišče, ne bo spuščal v negotovo državljansko vojno, ki bi mogla edina postaviti na tehtnico zmage in poraza Radičeve republikanstvo. — Zunanja pomoč je izključena, tudi v slučaju habsburške restavracije. Radič ima samo še eno pot, in ta vodi preko Save v Beograd. Federalisti lahko izvojujejo zmago svojim načrtom edino le v državnem zboru, v ustavodajni skupščini, kjer je pa popolnoma izključeno, da bi si pridobili večino. Življenje zmaguje nad teorijami, bodočnost nad preteklostjo, biologija nad historijo. Nasprotja med Hrvati in Srbi se bodo počasi sušila in navsezadnje izgubila vsak življenski sok. Hrvatska inteligenca, v kolikor brodi v kalnih vodah separatizma, bo spoznala, da je Beograd drugo nego Pešta in Dunaj ter bo počasi umikala svoja kopja.

Popolnoma pravilno je, da vlada, v kateri sede odlični zastopniki hrvatskega plemena, na primeren način podpira sanacijo polit. razmer na Hrvatskem in onemogoči brezplodno destruktivno delo, ki škoduje konsolidaciji cele države. Tudi če separatistične stranke vpijejo o reakciji in absolutističnem režimu, se vpitje ne sme smatrati za resno. Pričakujemo pa, da bodo vladne mere razumne in previdne in da bodo mogle potom smotrene evolucije uravnati hrv. politične razmere v edino pravilno smer: narodnega in državnega jedinstva.

Notranja in zunanja politika.

* »Moderna« država. »Straža« piše: »Protidrjavni« elementi se borijo za moderno, pravno, gospodarsko in socialno pravično urejeno državo, v kateri naj bi vladala sloga med plemeni in vsestranska zadovoljnost celokupnega naroda. »Policajdemokratska klika ju-

goslovenskih državotvorcev« pa se zbira v taboru reakcije, nasilja in nepoštenosti. — Ker smo po »Stražinem« mnenju bedasti, naj nam veleumi pri »Straži« razjasni: Katera bo ta »moderna, pravna itd. država? Ali morda Radičeva seljaška republika? Ali federalistična Velika Hrvatska? Ali klerikalna »Slovenija« po načrtu Jugoslov. kluba? Ali komunistična jugoslov. federacija? Kolikor nam je znano, so se zastopniki modernega napredka, socialne pravičnosti itd., ki se danes bore proti jedinstveni državi, dosedaj zedinili samo še na eni točki in ta je sovraštvo proti vsem onim, ki hočejo v teh težkih časih rešiti državo. Naj vendar dr. Korošec sestavi svoj opozicijski blok in se kakor sv. Jurij spravi nad »reakcijskega« zmaja!

* Reakcija in napredek. Višek klerikalne demagogije je v tem, da se klerikalci proglašajo za vnete bojovníke proti dozdevnim reakcijskim nameram naše vlade. Klerikalci vedo izborni posnemati tistega tatu, ki je vpil po ulici: »Primate tatule!« Ves klerikalni boj se suče okrog vprašanja: avtonomija ali centralizem. Avtonomija je zadnja bilka, na katero se lovi potapljajoča klerikalna prepotenca v Sloveniji. Če ne dobijo avtonomije, nimajo politične moči, zakaj ostali deli države so ali pravoslavni ali pa nočejo nič slišati o klerikalnih političnih težnjah. Klerikalci so bili in morajo biti opora konzervativne politike. Klerikalizem je konzervativen, ali pa je laž. Tudi v naši državi izhaja klerikalni boj iz popolnoma konzervativnih stremeljenj, ker mu gre samo za rešitev starih političnih privilegijev, kateri so klerikalci imeli na slov. narodu. Neverjetno dr. zna lumparija je to, da se izraz »reakcija« obrača proti onim, ki hočejo ustvariti tisto, po čemur so hrepeneli najboljši možje treh jugoslov. plemen: edinstven jugoslov. narod. In kde se bori proti tej »reakciji«? Oni, ki hočejo povratek nazaj, v politično in gospodarsko nemoč, v kulturno razcepljenost in revščino. Te demagogije so zmožni samo oni, katerim je vsako sredstvo sveto, ki vodi k izvestnemu cilju.

* Razveljavljanje mandatov Radičevih poslancev. Ministrski svet je sklenil pozvati imunitetni odsek, naj razveljavi mandate Radičevih poslancev, osobito onih, ki s svojim delom kompromitirajo narodno edinstvo.

* Prepovedano Radičevo zborovanje. Radič je sklical na binkoštno nedeljo v Zagreb veliko skupščino republikanskih kmetov. Udeležili bi se je tudi jezdec in manifestirali po ulicah kakor 8. decembra prošlega leta. Kakor pa javljajo iz Zagreba, je vlada to skupščino prepovedala.

* Iz zadnjih sej ministrskega sveta. V soboto je ministrski svet obširno razpravljal o situaciji na Hrvatskem. Vlada je določila glavne linije, katere bo notranji minister dr. Draško-
vič izdelal za podrobne instrukcije, ki

jih dobi hrvatski ban dr. Tomljenovič. Na nedeljski seji je bila ukinjena prepoved izvoza živil. Sklepali so o transportu živine iz Nemčije, ki prične 1. junija. Bolgari bodo pričeli oddajati konje in živino dne 14. t. m. Naša in bolgarska komisija sta se sestali v vasi Dnješevo blizu Krive Palanke.

* Konference in same konference. Prve dni meseca junija se bo sestala v Beogradu konferenca nasledstvenih držav, da uredi vprašanje plovbe po Donavi. — V kratkem se vrši v Ostende nova konferenca zveznikov, na kateri bo zastopana tudi Avstrija. — Od večnih konferenc je bolna vsa Evropa.

* Državnozborske volitve v Juljski Benečiji. V nedeljo 15. t. m. bo spregovorilo naše nesrečno primorsko ozemlje prvič svojo veliko besedo, ki bo pomenila skoro toliko kakor plebiscit. V zadnjem momentu se je posredilo kljub delni razprtiji združiti vse naše primorsko ljudstvo v eno fronto za skupno narodno listo. Res je, da so italijanske volilne oblasti napravile pri sestavi volilnih imenikov nešteto krivic, da bodo na da volitev fašisti izvajali najhujši teror, toda kljub temu smemo upati na častno zmago, ki bo pokazala Italiji in celemu svetu, da je Primorje bilo, je in bo jugoslovensko.

* Odmevi dogodkov v Boznu. Kakor javlja »Alpenland« iz Bozna, je železniški promet v južnih Tirolah, ki ga oskrbujejo italijanski mornarji, zelo ureden. Stavka obrtnih nastavlencev se je razširila. Tiskarji, stavci in transportni delavci so se stavki pridružili. Ne izhaja noben časopis. Delo v plinar-
nah je od sobote vstavljeno.

* K napadu na štaj. deželnega predsednika. Iz Gradca poročajo 10. t. m. Orožništvo je aretiralo v noči od torka na sredo v Fadersdorfu v Muriški dolini štiri delavce, ki so osumljeni, da so se udeležili napada na štajerskega deželnega glavarja prof. dr. Rintelena in deželnega svetnika Prischinga. Na eskorti proti Brucku pa je moralo orožništvo aretirance izpustiti, ker je delavstvo zasedlo vse postaje in ceste, ki vodijo proti Brucku, da bi preprečilo izročitev aretirancev deželnemu sodišču v Gradcu. Deželna vlada je takoj storila primerne korake.

* Droblj iz rdeče Rusije. »Izvestija« poročajo, da bodo vse petrograjske tovarne za dva tedna prenehale z delom. — V vsej državi vlada velika suša. Zetev bo najbrž jako klavna. — Sovjet ljudskih komisarjev hoče nvesti kot uradni jezik v Rusiji esperanto. Ali morda vsled tega, ker mnogi ruski »ljudski« komisarji niso zmožni — ruskega jezika? — 3. julija se bo stal v Moskvi kongres tretje internacionale. — Maksim Gorkij objavlja oklic celemu svetu, v katerem prosi za

pomoč zastopnikom ruske inteligence. V oklicu pravi, da se nahaja v Rusiji 4 do 5 tisoč učenjakov, katerim preti nevarnost, da umrejo gladu. Zato se pa »ruski« državniki pečajo z esperantom! — Ljening je imenoval Viktorja Cernova ljudskim komisarjem za poljedelstvo. Cernov je vodja socialnih revolucionarcev, kateri v nasprotju s komunisti zastopajo radikalni program agrarne reforme. V maju 1917 je bil Cernov minister poljedelstva. Na vserruskem kmetskem zborovanju je izdal geslo: Zemlja ni po svojem značaju nikako delo človeških rok. Zato je ne more noben človek zahtevati kot svojo lastnino za vse večne čase. Imenovanje Cernova je znak, da se boljšeizem tudi v kmetskem vprašanju vrača proti desnici. — Proslula »Cerezvičaja«, t. j. izredna komisija za pobijanje protiboljševizma, je odpravljena. Vsled tega je odstopil goreči terorist Zinovjev.

Zanimivosti.

Metafizična poroka. Različne so ceremonije, ki se vrše pri poedinih veropovedih in pri poedinih različnih narodih, ko se sklapi med ženom in nevesto zakon ter postaneta mož in žena. Tudi naši slovenski predniki so imeli najrazličnejše poročne ceremonije, od katerih so se nekatere osobito na deželi ohranile še do današnjih dni. Med najbolj znane običaje spadajo pojedine in veselice, ki trajajo več ur ali več dni, da, ponekod celo po cel teden in še več. Polagoma pa izginjajo tudi stari, mnogokrat smešni in nepraktični običaji. K temu je mnogo pripomogla tudi svetovna vojna in pomanjkanje, ki ji je sledilo. Razen prav izredno dobro situiranih ženinov in nevest si ostali niso mogli privoščiti dolgotrajnih pojedin in zabav, ker bi preveč stale. Vojaški, katerih se je med vojno izredno veliko poročilo kar na hitro, so navadno stopili v cerkev, odšli iz cerkve domov od tu pa več ur ali isti dan k svojim odlokom, več ur ali celo na bojno polje, in ceremonija je bila pri kraju. Temu nasprotno pa poročajo te dni ameriški časopisi o neobičajnem metafizičnem zakonu hčerke ameriškega pesnika Joachima Millerja, Joanite z umetnim fotografom Joanom Millerjem. Poroka se je vršila na oakladskem pobrezju v Kaliforniji. Nevesta se je prikazala lahkih korakov iz gozda, odeta v vence in evetje, s križem na prsih ter goreti mi svečami na glavi in na nogah. — Tem je predstavljala »zakonsko snurto« ter simbolizirala na metafizični način skoro ločitev. Po tem simboliziranju je bila ona mrtva, ker sorodna duša se ni prišla, da bi jo oživila. Ko pa je nevesta stala tako nekaj časa sama, se je nenadoma pojavil iz gozda ter se ji približal istotako v belo tkanino oblečen in okrašen ženin ter jo poljubil in s poljubom simbolično prebudil v življenje. Nevesta se ga je oklenila polna življenja in metafizična ceremonija je bila dovršena. Za tem pa sta se ženin in nevesta poročila še na običajen način pred sodnikom, ki je tej fantastični poroki dal zakonito veljavnost.

Dnevna kronika.

— »Hlahol« v Mariboru. Kakor Ljubljana, se tudi Maribor pripravlja na dostojen in priskrben sprejem tega velikega zasluženega pevskega društva. Hlahol prispe v petek ob 12 in pol uri v Mari-

Slovencev, katerih število je tako razločno stalo tiskano po vseh časopisih Slovenije? Tupatam se je čula pridruženja kor bi se v svobodni državi ne smelo govoriti glasno svoj materinski jezik. Kako bi našim kodrastim Lahom stala naseja, ko bi naš narod v njihovem območju izražal po javnih lokalih glasno svojo govorico. To naj bi bila deželna, kjer je vsaka slovenska misel prepovedana, kaj še, da bi bila izgovorjena. In dana, kaj še, da bi bila izgovorjena. In kaj pravimo mi, ko nam naš kavalirski naraščaj prepeva po mestu pesmi, svedeča nemško, a ne najdejo odmeva v naših srcih. Potrpežljivost naša je res brezmejna.

Torej govorimo glasno, da se bo čulo, da smo Slovenci, da naša beseda pripije to, kar bi se ne smelo slišati.

Josip Vrhovnik:

Čudili so se . . .

(Konec).

Tupatam se je kdo dvignil in z zapanim motnim pogledom motril okoli skozi okno. Slike so se menjavale tako brzo, da jim s pogledom še slediti niso mogli. Bil je Korl. Korl je parkrat zamakal s jezikom, godrnjaje nekaj o vinu in žetvi, kar se pa po njegovem mnenju že iz zakonov narave ni strinjalo. Zamajal je glavo in zopet zaspal, kakor kralj Matjaž, ko plebiscit na Koroškem ni izpadel dobro, kljub njegovemu prizadevanju.

— Maribor!!

Sprevodnik je imel »puno« posla, predno je gospode preprical, da v vagonu ni zanje več obstanka. Družba se je spopila po Aleksandrovi cesti v osrčje

mesta, zibajoč se v neenakomernih korakih, kakor polno klasje, ko ga obišče na večer hladna sapica. Povpraševali so Jeriča, kje da je tista »rajska klet«, so glasno so ga izvolili za vodnika, dva sta pa podpirala njegovo »težko« dostojanstvo z rokami pod ramo. Po njegovem sklepu se je središče zemlje premaknilo, zato ni mogel najti več ravnotežja.

Tu smo! Le naprej!! Sprejel jih je hladan vžduh pritlične kleti, lepo razsvetljene, vhod ko v cerkev. Jaka pa »Hudica, unionski kevder« . . . pa ni imel časa izgovoriti. Natakarcica je imela precej posla, predno je zmohila suha grla žejnih gospodov. Posvetili so vso pozornost vinu, hvalč ga venomer, češ, da škoda za tako vino, da bi ne bilo izpito. Prva žela je bila kmalu ugašena, toda tudi želoec je zahteval svoj dohodninski davek. V tem oziru pa v »rajski« niso bili v zadregi. Kmalu so pokazali

vsi izborni, pristni kranjski apetit in menjavali so se krozniki, kakor clowni v cirkusu.

Nato se je še pilo in pilo . . . Vsak je gledal le na to, da zadosti sam sebi v vsakem oziru; okolica jih ni zanimala. Prevečani od opojne vinske sapice, se skoro niso zavedali, kje se nahajajo. Robič je mislil, da je pri »Belem volku«. Klical je Fani. Čudno se mu je zdelo, da se ni oglašila, sicer vedno točna. »Ja, kje pa smo, za vruga, tu se pa govori nemško. Jerič, ti si nas pripeljal v Gradec, to ni mogoče, da bi bili v Mariboru. Cuj, tam nekdo vpije »Zivijo, mi smo Slovenci.« Pa se obrne in vpije »Zahlen bitte«. Gospodje od komisije so postali pozorni, nikdo ni bil na jasnem, kaj da se pravzaprav godi. Končno pa so se prepricali, da so res tam, kamor so se namenili.

Da, to je Maribor . . . Kje so tisoč

bor, kjer ga sprejme g. okr. glavar g. vladni komisar, narodno ženstvo na čelu ga. generalica Majstrova »Česka obeta«. Glasbena Matica in druga društva. Od tod se poda Hlahol v Grajsko klet na obed. Po obedu se pevec in pevke odpeljejo na pripravljenih vozovih v vojaško realno, drugim posetnikom se pa odkažejo v mestu že pripravljena stanovanja. Po koncertu prirede Hlaholu naše narodne dame bufet v Narodnem domu. V soboto ob 12 uri se »Hlahol« odpelje v Ljubljano. Kakšna važnost se poklada na poset naših bratov Čehov v Jugoslaviji, sledi že iz tega, ker je naša deželna vlada v Ljubljani prevzela protektorat za ta izlet. Osobito vabimo naše narodno ženstvo, da pride k sprejemu na kolodvor in h koncertu v čim večjem številu v narodnih nošah. Kdor še nima vstopnice za koncert, se naj pobriga, ker bo kmalu gsa dvorana razprodana.

— Pozivi! V petek, dne 13. t. m. opoldne dospe znamenitno praško pevsko društvo »Hlahol« v Maribor, kjer priredi isti dan koncert. Da dragim gostom pripravimo čim dostojnejši sprejem, vabim prebivalstvo zlasti pa hišne posestnike, da razobesijo ta dan zastave. Mestni magistrat Maribor, dne 12. maja 1921. Vladni komisar: Poljanec, s. r.

— Kdo piše klerikalne liste? Klerikalne liste pišejo ljudje, ki so jih pisali leta 1914. Pišejo jih oni, ki so peli navdušene slavošpeve Avstriji, Habsburgovcem in vsemu sistemu tisočletnega nasilja nad našim narodom. Čitajo jih isti ljudje, ki so nekoč požirali »Slovenec« pesmi a la »Srbe na vrbe«. Kakšne ogromne spremembe ležijo med tistim časom in današnjim dnem! Ali je mogoče, da bi ti isti ljudje tako na globoko izpremenili svoj mentalitet? To je nemogoče. Vuk dlaku menja, ali kože nikada. Ljudje, ki so nekoč goreli avstrijkanstva; ki so v svoji državni zvestobi denuncirali idealiste, kateri so že pred vojno in med vojno pripravljali pot jugoslovenskemu ujedinjenju, ti ljudje se pač lahko potajijo, ali njihova mimikrija je samo na zunaj, značaj pa ostane isti. Dokler so bili klerikalci na vladi, so še nekoliko brzdali svojo strast. — Sedaj, ko so v opoziciji in vedo, da jim sabotaza državne ideje prinaša strankarsko korist, so pa znova odprli svoja nesramna usta ter bruhajo iz »Straže« in drugih listov smrad na one, ki so ostali zvesti svojim nacionalnim idealom in ki si upajo prestopiti zakotne plove slovenske preteklosti.

— Vneta zagovornica imena »Jugoslavija« je postala »Straža«. To je tisti list, ki prinaša v vsaki številki dosledno le napis »Kraljevina SHS«. Klerikalci hočejo biti Jugoslovenci, a v resnici so strastno bore proti jugoslov. programu, ki hoče edinstven narod in edinstveno državo. Oni hočejo ohraniti do skrajnosti vse plemenske razlike, zavarovati plemenske meje, se bore proti srbohrv. napisom, proti cirilici itd., a pred ljudstvom vprijejo, da so za ime »Jugoslavija«. Ljudstvo si predstavlja pod tem imenom bogve kaj; samo tega ne, kar to ime pomeni; unifikacijo jugoslov. plemen, enoten političen narod. Klerikalci izrabljajo tudi državno ime za svojo strankarsko demagogijo. V tem oziru bolj razumemo tihe klerikalne kompanjone, hrvatske frankovce, ki v svojem listu »Hrvatska misao« odločno odklanjajo naziv »Jugoslavija«, češ da je v imenu »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« vsaj še ohranjen — hrvatski narod. — Klerikalci spravljajo teoretični spor za ime v širše ljudske plasti, samo da ima nezadovoljstvo več netaival in čim bolj plamt, več izgledov imajo črni reakcionarji za uspeh svojih naklepov.

— Krščansko čuteči Slovenci. Pod naslovom »Neodrešena in odrešena domovina« v Straži od 9. maja toči neki »krščansko čuteči« Slovenec krokodilove solze na račun naših bratov v zasedenem ozemlju ter primerja italijanske fašiste s pristaši demokratske stranke v naši državi. Če bi bil ta psevdo »krščansko čuteči« Slovenec le trohico tako zaveden, kakor so naši bratje v zasedenem ozemlju, tedaj mu se pač nebi bilo treba bati palic jugoslovenskih fašistov, ki so poleg vsega vsaj za 90 odstotkov bolj krščansko čuteči Slovenci, kakor pa je on. Da je temu res tako, naj mu služijo v dokaz ravno begunci, ki se nahajajo pri nas v Mariboru in od katerih miti 1% ni na tako veleizdajniški način »krščansko čuteči«, kakor so oni »Slovenci«, ki se zbirajo okoli »Straže« in katerim je vera le sredstvo v dosego njihovih protidržavnih ciljev. Na take lumparije primorski Slovenci

niso bili nikdar pristopni in nikdar ne bodo, to naj si »nekrščansko čuteči Slovenci« okoli »Straže« zapomnijo in naj ne izrabljajo poleg vere še čisto narodno zavednost primorskih Slovencev v svoje umazane namene.

— Klerikalna lumparija v Vosekn pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Iz Voseka pri Sv. Marjeti ob Pesnici nam poročajo o veliki klerikalni lumpariji o priliki občinskih volitev. Volitev se je vršila v hiši bivšega župana Ivana Cepa, ki je imel tudi pri volitvi sami glavno besedo, dočim je za instruktoria postavil posestnika Januša. Ze jutraj, ko se je volitev pričela, je g. Cep obdržal ključke od obeh škrinjic, klerikalne in samostojne, zatrjujoč, da so pri njem najboljše shranjeni. Pustil je voliti tudi človeka, ki sploh ni bil vpisan v volilni imenik in ko je to uvidel, je zahteval, naj se odpre škrinjica samostojne ter naj se vzame iz nje ona kroglica, kar pa je preprečil županov sin, češ, da bi bilo to nevarno. Opoldan je g. Cep povabil volilno komisijo na kosilo, sobe pa ni pustil zapreti, češ, da itak nihče ne bo prišel. Med kosilom pa se je odstranil z izgovorom, da gre po vino, v resnici pa je odšel v volilni lokal ter zaprl vrata za seboj. Posledica je bila, da je izginilo iz samostojne škrinjice nad polovico kroglic in na večer so klerikalci s streljanjem iz to pičev naznanjali sijajno zmago. Proti volitvi je vložen rekurs, proti Cepu pa ovadba.

— Na naslov obrtne oblasti. Pod tem naslovom smo prinesli v številki od srede vest, da namerava prevzeti neko delikatesno trgovino v Mariboru bivši geometer M. G. iz Hrvatske. Kakor pa smo sedaj izvedeli gospod M. G. podjetje samo financira. Da je zapustil geometersko mesto v Vrbovcu na Hrvatskem, do tega so ga prisilili Radičevci, ki so mu delali škodo kjerkoli so mogli in mu kot zavednemu Jugoslovenu ni bilo več mogoče ostati na mestu. Kakor že rečeno je g. M. G. podjetje le financiral ter ga tako iztrgal iz dosedanjih nemških rok, kar moramo samo pozdraviti.

— Gledališče in Glasbena Matica. Kakor smo izvedeli, gledališko ravnanstvo doslej še ni pri nobenem koncertu Matice prišlo z njo v nasprotje ter se je na njene prireditve vedno oziralo. Da je sedaj določilo predstavo na abonma C ravno na večer, ko se vrši orkestralni koncert Matice, se to ni zgodilo nalašč, ampak je le vsled slučajja, kajti repertoar gledališča je bil določen že mnogo prej, nego je bilo znano, da bo Matica svoj koncert sploh ponovila.

— O pogajanjih v Celovcu poroča »Das Neue Wiener Tagblatt«: Pogajanja, ki so se vršila zadnje dni med zastopniki jugoslov. in avstrijske vlade pod predsedstvom sekcijskega šefa Martinija, so bila 10. t. m. zaključena z ugodnim vspehom. Pri teh pogajanjih je šlo za to, da se odpro one železniške proge v obeh državah, ki so še zaprte in da se dovolijo olajšava glede potnih dokumentov v obojestranskem prometu. V vseh teh točkah je bil dosežen sporazum. Vspeh pogajanj je posebno razveseljiv za Stajersko in Koroško, ker je sedaj dana možnost, se peljati iz Gradca in južno od Gradca naravnost v Celovec brez vizuma potne listine. To velja tudi za potovanje iz Labudske doline v Celovec in na Stajersko. Tudi promet čez Radgono bo odprt. S tem sporazumom smo se približali tistemu stanju v prometu, ki je vladalo pred vojno, ne da bi potrebovali za to komplicirane mednarodne konference.

— Prezgodnje veselje. Ljubljansko socijalno-demokr. glasilo je objavilo z debelimi črkami, da je dobila v Gornji Radgoni JSDS 6 odbornikov. Gre za tiskovno pomoč »Jutra«, kateri so pri »Napreju« naselili. Socijalni demokrati v Gornji Radgoni sploh niso vložili liste, ampak velja dotično poročilo za JDS.

— Izginila je. Ze delj časa povprašujejo radovedneži, kam je neki izginila nova plošča z napisom na poslopju tukajšnjega kr. finančnega okr. ravnateljstva. Tudi okrajno glavarstvo je brez napisa.

— Zadruga brivcev v Mariboru naznanja, da bodo brivnice na binkoštno nedeljo dopoldan odprte v ponedeljek na ves dan zadnje.

— Vozni red po Mariboru za binkoštno nedeljo. Kr. policijski komisarijat je odredil, da se sme o priliki binkoštno nedeljo od 9.—14. ure voziti po sledečem voznom redu: Iz I. okraja desno od Slovenske ulice, iz II. okraja levo od Aleksandrove ceste, iz III. okraja brez izjeme in iz IV. okraja desno od Samostanske ulice — uvoz: Slovenska, Gosposka in Solska ulica, — odvoz: Gledališka ulica. — Iz VI. okraja desno od Aleksandrove ceste, iz V. okraja brez izjeme in iz IV. okraja levo od Samostanske ulice — uvoz: Glavni trg in Stolna ulica, — odvoz: Orožnova ulica. Omenjeni vozni red naj ob tem času vpoštevajo tudi avtomobilisti in zasebni vozniki.

— Društvo jugoslovenskih akademikov« ponovno opozarja cenj. občinstvo na plesni venček, ki se vrši v soboto, 14. maja v veliki dvorani Narodnega doma. Začetek točno ob pol 21. uri zvečer. Vstopnina 8 dinar., dijaki plačajo polovico. Obleka promenadna. Na inicijativno akademičnega društva »Triglav« zbirajo in kupujejo razna akad. društva slov. knjige poljudne in leposlovne vsebine za neodrešeno Koroško, da bodo budile in ohranjale narodno zavest med našimi koroškimi brati. Tudi naše društvo je pristopilo k tej važni in hvalevredni akciji. Ker so pa knjige sedaj drage in nima društvo dovolj gmotnih sredstev na razpolago, je čisti dobiček tega plesnega venčka namenjen nakupu knjig za Koroško. Iz tega vzroka se tudi preplačila hvaležno sprejemajo. Zato pa jutri, v soboto zvečer vsi v Narodni dom!

— Brez sledu. Poročali smo že, da je nenadoma in na neznan način izginil postajenačelnik Kosmač. Orožništvo je uvedlo strogo preiskavo; preiskalo je tudi vso okolico proge, osobito mlake, toda brez uspeha. Kosmač je izginil brez sledu. Najmučnejše pri tem misterioznem dogodku pa je to, da nihče ne ve, ali je izvršil samomor in zakaj, ali se mu je prigodila nesreča, ali pa gre tu za rafinirano zasnovan zločin. Nite ene znane okoliščine ni, ki bi dala vsaj podlago za razjasnjenje.

— Tatvine koles. Ivan Jurković, kmet, doma pri Brunšviku pri Račjem, je imel opravke na marib. okrajnem glavarstvu in je pustil svoje dvokolo pri vhodu. Tekom njegove kratke odsotnosti je nek zlikovec sedel na kolo in popihal z njim, ne da bi mu kdo prišel na sled. Jurković ima 3000 K škode. — Francu Gselmanu, vajencu pri mizarju Vogrinu, je policija danes ob 7. uri zaplenila vojaško dvokolo.

— Izgubljeno in najdeno. Julija Cepez, doma pri Sv. Križu, je včeraj na potu iz Slovenske ulice do javne bolnice izgubila 500 K denarja. — V noči od 9. na 10. t. m. je bilo najdeno v Gosposki ulici kolesarsko orodje. Lastnik ga dobi na policiji.

— Lepa prijateljca. Kočijaš Karel Fras in delavec Jakob Marok sta imela nek spor med seboj; kaj, nočeta povedati. Fras je naznanil policiji, da je nek prijateljski sestanek med njima končal na ta način, da ga je Marok udaril s polenom po roki in ga ranil. Ce niso zopet ženske vmes!

— Tatvina. Neznani tat je vkradel iz Amerike se vračajočemu Hrvat Štipe Petroviču na kolodvoru potni kovček v katerem je imel obleko in nekaj denarja.

— Nepreviden žid. V Spiljah je padel iz vlaka prekmurški žid Eisenhuth ter zadobil težje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico v Gradec.

— Požar v Račjem. V torek ob 8. uri jutraj je izbruhnil pri posestniku Mihaelu Dikavčiču v Račjem na desnej se nepojasnjen način požar, ki se je hipoma razširil na celo poslopje. Doma je bila samo bolna posestnikova hči, ki se je k sreči sama rešila iz goreče hiše, dočim so bili vsi ostali na polju. Domača požarna bramba je ogenj omejila, pogasiti pa ga ni mogla in tako je zgradba pogorela docela, še predno sta prihiteli na pomoč pohorska in framska požarna bramba. Škoda znaša okrog 200.000 K.

— Pašičeve sprejemne ure. Ministrski predsednik Pašič bo sprejemal vsak torek privatne osebe od 10. do 11. ure, narodne poslance pa od 11.30 do 12.30 ure.

— Iz Ptuja. Ker se ljudje veliko zanimajo za to, ali dobimo električni tok, se naznanja, da bode sklicano zborovanje vseh zastopnikov okrajev in mest na progi Maribor—Ptuj—Ormož—Varaždin v to svrhu, da se dožene vse natančneje, kako bi se dala električna moč najceneje dobiti in napeljava čimprej izgotoviti. Za to je potreba vsestranskega razmotrivanja in dogovora.

— Sv. Barbara v Slov. goricah ima 4 občine: Koroško, Zikarce, Zimico in Jablanec, od teh je le Zimica imela eno samo kandidatno listo in to SKS, ostale tri občine pa po dve. Izid v Koroški je bil SKZ združena s SLS 3 odbornike, JDS s kmeti pa 13; Zikarce SLS 4; SKS 6; Jablanec SLS 5 in SKS 5. Te stranke se pa ne smejo vzeti strogo za čiste, ker smo Slovenci vsi zavedni in katoliški kristjani tudi, če nemčurjev, lenuhov in pijancev ne maramo. V Koroški bode županov samost. kmet Franjo Sabedar, v Zikarcih samost. kmet Tomislav Kokol, v Zimici samost. kmet Radoslav Korošec, a v Jablancih klerikalec Josip Kajnih, posestnik. Vsi so izvršni gospodarji, vanje kakor tudi v odbore se lahko stavi najboljše upanje, da bodo lepo skrbeli za občinske ubošce, dobro popravo občinskih cest in blagor občanov.

Kultura in umetnost.

x Iz pisarne Slov. narodnega gledališča. V soboto 14. t. m. bo premijera izvirne slovenske drame »Veleja«, ki je bila dana z velikim uspehom najprej v Trstu, potem v Ljubljani. Pisatelj gospod dr. Anton Novačan, bo najbrže osebno prisostvoval predstavi. V nedeljo popoldne je prva toli zaželjena otroška predstava v sezoni »Janko in Metka« in upamo, da bomo s to igro ustregli splošni zahtevi staršev naših otročičev. Cene predstavi so najnižje, tako da je omogočeno vsakemu otroku udeležiti se je. Zvečer je zadnjič v sezoni »Netopir«.

x Valček čar. V torek je vprizorilo naše gledališče prvič Oskar Straussovo trodejsko opereto »Valček čar« pod dobro režijo g. Povheta in istotako dobrim dirigiranjem g. kapelnika Vogriča. Opereti, ki je že sama na sebi persiflaža na dvor, je dal režiser s tem, da si je kot igralec kneza Joachina nadel masko pokojnega avstrijskega cesarja Franca Jožefa in opremil grofa Lotharja z masko ekscesarja Viljema še več humorja in ostrine. Opereta je ena onih lahkih, toda ljubkih dunajskih operet, ne glede na to, da jo je videl kdo na drugem odru že mnogo bolje vprizorjeno, kakor je to bila v torek na našem. Vzrokov za srednjo vprizoritev je več, nikakor pa ne zadene krivda ne vodstva, ne režiserja in ne igralcev, ki so, kar se jim mora priznati, izvršili vse kar so mogli. Eden prvih vzrokov je še to, da gledališče nima lastnega orkestra, da je oni, ki ga ji daje na razpolago vojaška godba, nepopolen in tudi dirigentu za izvežbanje le malo na razpolago. Razen tega temeljnega vzroka je še veliko drugih, tako pomanjkanje primernih pevskih moči, pomanjkanje tehničnih pripomočkov v režiji, pomanjkanje izvežbanega zbora in baletu itd. Posebno kar se tiče pevcev in pevki so vsi ostali razen gg. Povheta in Šimenca ter gđen Mezgečeve in Savinove le bolj za silo vprizorili, ne morda ker nimajo glasu, ampak ker jim manjka šole, ker nad podgovprčnost se more dvigniti brez šole edinole res rojen talent, kakoršna sta nedvomno g. Šimenc in gđena Mezgečeva, ki sta nas tudi ta večer opajala s svojim krasnim glasom, prvi kot poročnik Niki, druga kot princesa Helena. G. Povh je paradiral kot knez Joachim ter pokazal v igri kakor v petju njegovo že znano spretnost. Subretsko ulogo dirigenta Francke je podala gđena Savinova z živim temperamentom. Gg. Rasberger (Lethar), Janko (Montsch), Kavkler (Wendolin) in Parhomenko (Sigismund) ter gđeni Petkova (Friderika) in Severjeva (Anka) so pripomogli po svojih močeh, kakor tudi ga. Dragutinovičeva s svojo temperamentno Tifi. Gledališče je bilo polno.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V četrtek 12.: »Valček čar«. Ab. A—33.
V petek 13.: »Zaprto«.
V soboto 14.: »Veleja«. Ab. B—35.
V nedeljo 15.: Popoldne ob 16. uri: »Janko in Metka«, otroška predstava ob zelo nizki ceni. Zvečer ob pol 9. uri: »Netopir«.
V ponedeljek 16.: »Veleja«. Ab. A—34.

Sport.

: Mariborsko dirkalno društvo priredi na binkoštno nedeljo in ponedeljek, kakor že izjavljeno, svojo pomladansko konjsko dirko na tezenskem dirkališču. Mariborski industrijalci, trgovci in obrtniki so priskočili, že 40 let tako uspešno delujočemu društvu v polni meri na pomoč, zavedajoč se važnega pomena dirk, tako za mesto, ki z njimi samo pridobi na ugledu, kakor tudi za konje-rejo ter s tem v zvezi za gospodarstvo sploh, ne oziraje se poleg vsega še na njihov sportni pomen ter darovali društvu za nagrade 17.000 K, tako, da je bilo mogoče dvigniti celotno svoto razpisanih nagrad na 40.000 K. Zanimanje in pozornost pa je vzbudila tekma tudi v sportnih krogih ter se je doslej pri-glasilo k tekmovanju že 44 različnih konj, številno, kakršnega doslej ni dosegla še nobena tekma. Radi tega se dirkalno društvo vsem darovalcem, posebno pa še vladi za naklonjeno subvencijo, naj-prisrčneje zahvaljuje. Vsled velike ude-ležbe se bodo dirke morale pričeti me-sto ob 15. uri, kakor je bilo prvotno določeno, ob 14. uri. Predvajanje za dirko namenjenih konj se bo vršilo v so-boto 14. t. m. ob 17. uri na dirkališču na Teznu.

Gospodarstvo.

Borza 12. maja.

Curih: Berlin 9-559, New York 563, London 22-32, Pariz 47-20, Milan 29-35, Praga 7-90, Budimpešta 2.85, Zagreb 4.10, Varšava 0.65, Dunaj 1.25, avstrijske žigosane krone 0.98.

Zagreb: Berlin 214—218, Italija 690—692, London 540—545, New York 0—135, Pariz 1124—1135, Praga 192-25 do 194, Svica 0—2460. Valute: Ameriški dolarji 132-25—132-50, avstrijske krone 23—23-50, carski rublji 50—55, češko-slovaške krone 196—198, francoski franki 1050—0, napoleonidori 468 do 471, nemške marke 215—216, romun-ski lei 0—224, souvereign 255, italij. lire 675—680, turške lire 500.

Dunaj: Ameriški dolarji 561—565, nemške marke 905—911, angleški funti 2235—2255, francoski franki 4705 do 4745, italijanske lire 2930—2950, jugoslovanske dinarji 1664—1684, poljske marke 69.50—75.50, švicarski franki 9.925—9.975, češkoslovaške krone 814—820, madžarske krone 314-50 do 317-50.

Mariborska trgovina in industrija.

Maribor je bil že v Avstriji važen trgovski in industrijski center, ker je vezal nase velik del Spodnjega Stajerja. Da se ni mogel popolnoma razviti je bil kriv v prvi vrsti Gradec, ki mu je kot glavno mesto celotne Stajerske in drugič tudi kot večje mesto delal precej konkurence. S priključitvijo k Jugoslaviji pa je ta konkurenca Gradca prenehala in poleg drugega je postal Maribor obenem tudi obmejno mesto ter pridobil tako pomen važne tranzitne, eksportne in importne točke. Da pa se ti blago-dejni pogoji za razvoj njegove trgovine in industrije ne rentirajo tako, kakor bi bilo pričakovati, to je vzrok to, da je s tem, da se je osvobodil konkurence Gradca in da je postal obmejno mesto, izgubil važen pomen železniškega kri-žišča za vzhod in zapad. Z izgubo Spilja in železnice do Radgone, je izgubil Maribor iztok in pritok velikega dela Slovenskih gor in Premurja, z izgubo Koroške pa je izgubil stik tudi s to železo in železnica Maribor—Dravograd. Meža je postala slepa proga. Posledice

tega se kažejo povsod očitno. Vsa kriza razvoja mariborske trgovine in in-dustrije obstoja tako pravzaprav v tem da se ono, kar je pridobil, še ne more v celoti tako plodonosno izrabljati, da bi nadomestilo ono, kar je izgubil. Ta kriza pa ni nevarna, ker ne bo stalna, ampak je samo prehodne naravi. Razvoj, posebno pomnožitev mariborske trgovine in industrije pa zadržuje še drugo varno dejstvo — namreč prehajanje že obsto-ječih trgovskih in industrijskih podjetij iz nemških v slovenske, oziroma jugo-slovenske roke. Silo, ki je v drugih naših čistih narodnih mestih prosta za ekspanzijo obsorbira v Mariboru skoro v celoti to prehajanje oziroma prevze-manje in bo prosta komaj tedaj, ko se bo to prevzemanje končalo, to je tedaj, ko bodo že vsa važnejša nemška pod-jetja v slovenskih, oziroma jugosloven-skih rokah. Isto velja tudi za gradbo novih stavb. Pri nas se kaj rado po-stavlja za vzgled Ljubljano, češ, po-glejte, kako Ljubljana gradi, Maribor pa spi. Na to pa nihče ne pomisli, da je danes v Mariboru mnogo bolj važno, da oni naši ljudje, ki razpolagajo s po-trebnim kapitalom, pokupijo nemške stavbe, kakor pa da bi gradili nove. In gotovo je, da naši ljudje v Mariboru toliko časa ne bodo gradili novih stavb, dokler ne bo prešlo večina nemških hiš v slovenske, oziroma jugoslovenske roke. V mariborski trgovini in industriji, kakor tudi v gradbi se vrši notranji preobrat že obstoječega, zato izgleda na zunaj, kakor da se nahaja v krizi. Ta kriza je torej potrebna in komaj na bazi nje-nega uspeha, bo rastlo in se razvilo novo življenje, katerega pa bo treba že spočetka strogo organizirati in urav-nati v strugo, ki bo vodila k skupnemu cilju, da se ne izgubi in ubije v kon-kurenčnem boju za nasprotujočimi si cilji.

g Promet med Ljutomerom—Ma-riborom, Gradcom in Celovcem zo-pet odprt. Zadnje dni so se vršila v Celovcu pogajanja pod vodstvom sekcij-skega načelnika dr. Müller-Martinijs, za-stopnika avstrijske republike in zastop-niki Jugoslavije, glede zopetne vzpostavitve prometa na železniških progah Spilje—Ljutomer in Gradec—Maribor—Celovec. 9. maja so se končno zastop-niki obeh držav zedinili in prišlo je do zaključka, da se bodo omilili potnikom tudi obmejnopolijski in carinski pred-pisi v toliko, da ta dva faktorja ne bo-deta preveč motila hitrega prometa. Za tranzitni promet čez Jugoslavijo, oziroma Avstrijo med imenovanimi postajami od-pade revizija potnic in dvakratni cari-narski pregled prtljage. Namesto potnic se bode izdalo pristojbine prosto tran-zitno dovoljenje, ali pa s sliko spojeno legitimacijo. Odprava potnikov in prtljage se bo izvršila v to določenim direk-tnim vozom. Ta olajšava bo služila v glavnem za potnike, ki potujejo na progi Gradec—Celovec, oziroma Ljutomer in nasprotno. Z jugoslovenske strani bo s tem odstranjen dosedanj železniški zapor ljutomerskega okraja. Promet na imeno-vanih progah in po navedenem načinu bo počel s 1. junijem t. l.

g Puškarska industrija v Sloveniji. Vsled za Jugoslavijo nesrečnega koroš-kega plebiscita, so bili prisiljeni slo-venski puškarni v Borovljah se izseliti in prenesti svojo puškarsko obrt v drug kraj — v Jugoslavijo. Kot svoje novo bivališče in industrijsko središče so si izbrali prijazno mesto Kranj in se združili v združbo pod trdko »Puškar-na v Kranju«. Ker je nabavila puškar-na najmodernejšo stroje, bode izdelova-la lovske puške po borovelskih in naj-modernejših svetovnih vzorcih. Izvršu-je vsa v puškarsko obrt spadajoče po-

pravila kakor tudi predelavo sistemov pušk. V zalogi ima vsakovrstno orožje, revolverje, pištole, municijo vseh vrst in vse druge lovske potrebščine. — V Kranju se ustanovi državna strokovna puškarska šola in državna preizkuševalnica pušk. S prenosom sedaj prve in edine puškarske obrti v Jugoslavijo se je napravil zopet korak dalje v napred-ku naše industrije.

g Ljubljanski veliki semenj. Kakor že objavljeno, se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921 »Lju-bljanski veliki semenj«. Opozorjamo interesirane trgovske, obrtniške in in-dustrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditve, ki nudi vsako-mur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da se-znanijsi širši trgovski svet s svojimi proizvodi in se za to nameravajo udele-žiti s svojimi proizvodi omenjenega semenja, dobe brezplačno prijavnice in sejmski red z izčrpnimi navodili in po-drobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega semenja« v Ljubljani, Turjaški trg 6 II. Oglasiti se je osebno ali pismeno. Ker se prijave razstavljalcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja 1921 se pozivajo vsi interesentje, da dopošljejo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najka-sneje do naznačenega roka na sejmski urad.

g Znižanje carine na slive. Da se pomnoži izvoz sliv, ki so v minulem le-tu zelo bogato obrodile, je poljedelsko ministrstvo zaprosilo ekonomsko-finc. odbor ministrstva, da se izvozno ceno na slive zniža za 30 odst.

g Izvoz goveje živine v Avstrijo. Po vesteh naše pooblaščenec trgovske agen-cije na Dunaju javlja trgovsko-obrtni-ška zadruga v Zagrebu, da se z 9. t. m. vzpostavlja na Dunaju poleg prodaje živih prašičev in ovc, še trg za prodajo žive goveje živine, kakor je bil pred vojno.

g Praški vzorčni velesemenj. Rav-nateljstvo praškega vzorčnega vele-semenja je s pripravami za odposlanje vzorčarskega vlaka gotovo. Potovanje bo trajalo kakih 6 tednov in smer je določena naslednje: Jasy, Galac, Buka-rešt, po Donavi do Ruščuka, Varne, Sumena, Plevna, Sofije in Plovdiva na-prej do Niša, Skoplja, Beograda, Za-greba, Ljubljane in preko Maribora na-zaj v češkoslovaško republiko. Vzor-karski vlak bo opremljen z vzorci bla-ga, katero se na Balkanu najbolj po-

greša, t. j. gospodarski stroji, gospodar-sko orodje, lokomotive, vagone, železni-izdelki vseh vrst, porcelan, steklo, ste-kleni izdelki, čevlji, mineralna olja, gumbi, laneni i tekstilni izdelki in po-dobno. Bližje informacije daje: Sprava praških vzorčevih veletrhu, Praha I. Staromestská radnice.

g Nova iznajdba. Po vesteh »Matina« iz Pariza je iznašel baje kemik Bagnet sistem za polovico manjšo vporabo premoga pri vseh dr-žavnih podjetjih, pri katerih igra pre-mog glavno vlogo; in sicer na ta na-čin, da se bode namesto koksa, ki se vporablja za kovinsko industrijo in ki se mora v Francijo v celoti uvoziti, nadomestilo z gotovo vrsto oglja, ki je bilo do sedaj v Franciji sploh nevpo-rabno. Te vrste oglja pa je baje v Franciji zelo veliko.

g Zamenjava avstro. ogr. bankovcev na Madžarskem. Ogrski kor. biro jav-lja, da se je počelo z zamenjavo bivših avstro-ogrskih bankovcev, za nova madžarske. V prvi vrsti se zamenjava bankovce po 10.000, 5000, 1000 in 500 K. Zamenjava gre hitro od rok in je upati, da bode do 23. maja t. l. končana. Me-nja se brez odtegnitve.

g Aeroplanska mreža nad Zedinj. državami. V ameriškanskih Zedinj. dr-žavah se je ustanovila družba s 50 mi-lijoni dolarjev v svrhu, da zveže vsa glavna mesta Amerike z zračno vožnjo potom letal. Društvo uživa podporo od vlade. V prvi vrsti se izdeluje 10 veli-kih zračnih letal, ki bojo vzpostavila najprej stalno zvezo med Novim Jor-kom in Chikagom. Od te proge se bode potem napravilo stranske proge na vse strani Zedinjenih držav.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrtkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Glavni urednik: Radivoj Rekar.

Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Pevsko društvo

sprejme prevodjo. Ponudbe na upravo lista.

Mala oznanila.

Dva para belih platnenih čevljev za 12 letno de-klico in 2 para za 6 letno de-klico se proda. — Razlagova ulica št. 11, I. nadstr. 655

Meblovana soba blizu Go-sposke ulice se išče. Ponudbe na upravitelstvo. 654

Alojzij Hrašovec
zas. uradnik

Mimi Hrašovec
roj. Spes
poročena.

Zanesljivo blago!

Nizke cene!

Razne zanesljivo idoč

ure, krasne verižice, obeske, uhane, ovratne ve-rižice in vsa druga primerna darila

z a b i r m o

kupiš najceneje in najboljše pri

Gosposka ulica 16

R. Bizjak

Gosposka ulica 16

Telefon štov. 375

Spedicijska vsa vrst. :o: Carinska agencija in carinske reklamacije. :o: Vkladiščenjsko vsakovrstnega blaga. :o: Mednarodni prevoz. :o: Solitve s patentiranimi pohištvenimi vozovi na vse strani. :o: Spedicijsko dostavna podjetje južne železnice.

Največje domače spedicijsko podjetje

113

„BALKAN“

domišljna družba za mednarodne transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Brzjav. naslov: Spedbalkan.

Predprodaja vozovnic

:o: za vse proge južne in državne železnice. :o:

Skladišče spojeno s tirov južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

Največje domače spedicijsko podjetje